

Córrer amb

Un projecte d'aprenentatge servei a Secundària

Institut de Secundària Jane Goodall
Curs 2014-2015

Abel Cusí i Bàrbara Vila, professors de 3er d'ESO

PROJECTE SIMULAT

1. Sinopsi del projecte

Els alumnes de 3r d'ESO, després d'haver estudiat la situació de marginació dels nens i nenes relacionats amb la lepra al Sud de l'Índia, organitzen i porten a terme **"Córrer amb JAL", una cursa solidària la finalitat de la qual és aconseguir fons** per a donar suport a les Olimpíades anuals que organitza JAL per als nens i nenes de Pondicherry que pateixen marginació social¹. Recíprocament, els nens i nenes destinataris ensenyen als nostres alumnes el **Kabaddi**, un dels jocs esportius més populars a l'Índia.

A la cursa participen també com a corredors els nois i noies d'altres nivells de secundària.

Per dur a terme aquest projecte, els nois i noies treballen també continguts relacionats amb aquest tema en d'altres assignatures: Educació per a la Ciutadania i Matemàtiques.

2. Fitxa tècnica

Títol del projecte:

Córrer amb JAL

Nom del centre o entitat responsable i dades:

Institut de Secundària Jane Goodall, Carrer tal número qual, 08907 L'Hospitalet de Llobregat.
Telèfon: 93 XXX XX XX. E-mail: xxx@gmail.com. NIF: XXXXXXX

Persona responsable i correu electrònic de la persona responsable:

Abel Cusí xxxx@gmail.com i Bàrbara Vila yyyy@gmail.com

Enllaç del vídeo que acompanya el projecte:

<https://youtu.be/abcxxxxxxx>

Curs /edat i nombre de nens i/o joves participants:

50 nois i noies de 3r d'ESO (dos cursos)

Assignatures o espais curriculars:

- Ciències Socials (assignatura central del projecte).
- Educació física (assignatura central del projecte).
- Matemàtiques.
- Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania.

Número i característiques de les persones destinatàries del projecte:

150 nens i nenes de famílies afectades per la lepra, que viuen a Pondicherry (Sud de l'Índia) i que pateixen discriminació especialment en l'accés a l'educació i la salut.

Entitats / Institucions que col·laboren impulsant el projecte:

JAL <http://www.jal-ong.org>

Ajuntament (Regidoria d'Esports i Guàrdia Urbana).

Unió de comerciants i comerços del barri.

Entitat bancària del barri.

Àmbit del servei:

Drets Humans / Drets de la Infància.

Cooperació al Desenvolupament.

¹ Aquest projecte és simulat. Agraïm a l'ONG JAL la seva col·laboració en l'elaboració d'aquest text.

3. La necessitat social que atén el projecte

Al sud de l'Índia, a la regió de Tamil Nadu, els malalts de lepra i també els seus fills, encara que no la sofreixin, segueixen considerats "intocables" i són rebutjats per les seves pròpies famílies i per la societat.

La manca de recursos econòmics i les condicions de vida de moltes famílies, sumades a la manca d'oportunitats, dibuixen un panorama molt complex en alguns dels barris perifèrics de Pondicherry. Molts nens són abandonats als carrers pels problemes familiars urgents, malalties o mort dels progenitors.

JAL és una ONG espanyola, amb seu a Barcelona que, a més d'actuacions sanitàries, treballa en xarxa amb altres organitzacions índies i europees per desenvolupar projectes educatius que millorin la qualitat de vida d'aquests nens i nenes desfavorits.

Aquestes actuacions no només cobreixen les necessitats bàsiques de manutenció, allotjament i atenció mèdica, sinó que els procura una escolarització primerenca aplicant metodologies i estàndards de qualitat pedagògica. Així mantenen la taxa d'escolarització i asseguren la continuïtat dels estudis mitjançant un programa de beques, i desenvolupen, diferents activitats extracurriculars.

Un dels objectius de JAL és aconseguir trencar l'estigma i tornar la dignitat als nens i nenes, oferint un entorn el més normalitzat possible. En aquest sentit, des de fa tres anys impulsen unes Olimpíades Infantils, en què hi participen els nens i nenes acollits als seus programes.

Amb la finalitat de situar-los en un món global i interconnectat, JAL vol estendre aquesta experiència amb nenes i nenes d'altres països, que poden llançar una campanya solidària per donar suport als nens i nenes de Pondicherry, però al mateix temps, poden compartir amb ells el benefici d'una activitat física divertida i saludable per a tots.

4. Necessitats educatives dels nois i noies

El nostre alumnat no pertany a un estrat social i econòmic elevat. Viu en un barri de classe treballadora que, tot i que ha millorat molt amb el temps, arrossega encara dèficits importants. No obstant això, els nostres adolescents viuen relativament de forma confortable i aspiren a un nivell de consum elevat.

Ens preocupa precisament l'obsessió consumista que detectem en ells, i que no es correspon amb el poder adquisitiu real de les famílies.

També ens preocupa una tendència al sedentarisme que anem observant des de fa anys i que relacionem amb certa dependència a les pantalles i les xarxes socials.

Finalment, encara que es tracta de nois i noies sensibles, la seva tendència a la comoditat els impedeix freqüentment comprometre's. Són capaços de detectar injustícies, però els costa molt mobilitzar-se per combatre-les.

Creiem que la cursa solidària encaixa amb ells perquè ajuda a exercitar actituds i valors que ens preocupen: posa l'accent en els valors humans, no materials; estimula l'activitat física i els empenta a comprometre's.

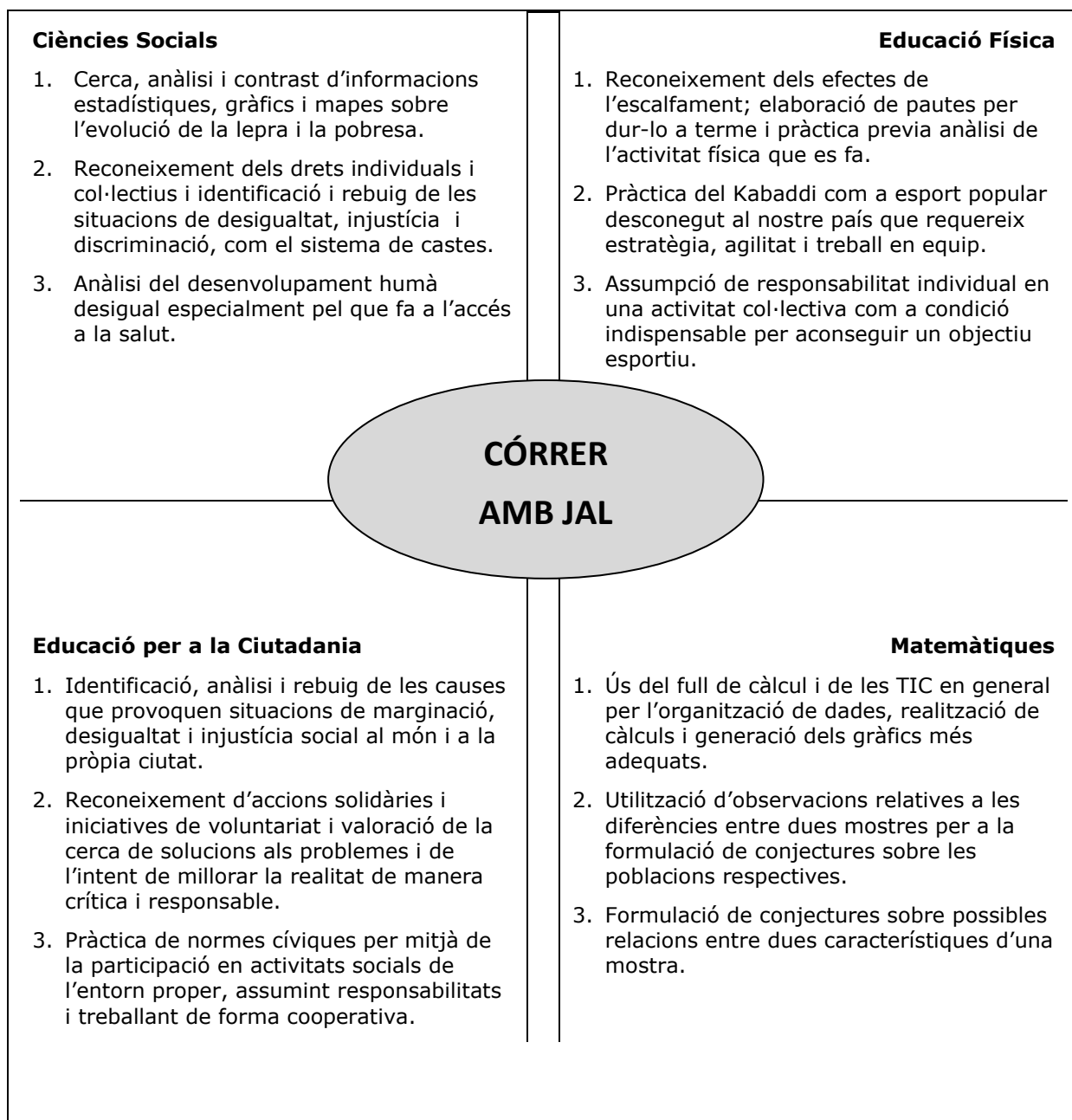
A més, aquesta campanya promoguda per JAL ens permet treballar la cooperació al desenvolupament sota un enfocament crític de defensa dels drets de la infància vulnerable, i evitar caure en enfocaments assistencialistes, ja que un aspecte clau del projecte és l'aportació dels nois i noies de Pondicherry en compartir el Kabaddi, un dels jocs esportius més interessants i desconeguts per als nostres.

5. Objectius d'aprenentatge i vinculacions curriculars

Els 3 objectius d'aprenentatge centrals i bàsics:

1. Conèixer la situació de marginació de les persones afectades per la lepra i les seves famílies i desmuntar els prejudicis que existeixen sobre aquesta malaltia.
2. Sensibilitzar-se i comprometre's amb les desigualtats i les injustícies.
3. Aprendre a organitzar i desenvolupar un projecte solidari al barri.

Continguts curriculars de les 4 assignatures vinculades:

6. Objectius del servei

Es tractava d'organitzar, el 20 de Novembre, Dia Mundial dels Drets dels Infants, una carrera solidària a favor d'una de les actuacions de l'ONG JAL: les Olimpíades anuals dels nens i nenes de Pondicherry que pateixen marginació social.

Per aconseguir els fons, els adolescents havien de buscar patrocinadors disposats a donar suport amb una petita quantitat de diners (per exemple, un euro) cada quilòmetre recorregut, bé per un sol corredor (per exemple la família d'un noi o noia), o bé pel global de quilòmetres recorreguts per tots els corredors (per exemple, una empresa).

Per tant, els objectius del servei van ser:

1. Organitzar una carrera de tot l'alumnat de secundària al barri, en l'entorn de l'institut i aconseguir que hi participin un 70% dels alumnes (140 alumnes).
2. Aconseguir un mínim de 500 euros, donats pels patrocinadors individuals o col·lectius.
3. Aconseguir el vistiplau de l'Ajuntament i la col·laboració de la Guàrdia Urbana.
4. Aconseguir que almenys 2 comerços del barri s'impliquin en la carrera com a patrocinadors.
5. Aconseguir el patrocini d'una entitat bancària en la difusió del projecte, finançant la impressió dels cartells publicitaris elaborats pels alumnes.
6. Aconseguir que la ràdio, la premsa i la televisió local facin difusió de la carrera.

7. Participació i protagonisme

La idea del projecte va sorgir de la mateixa organització JAL, que ens va proposar participar-hi. Ens vam posar d'acord amb la seva presidenta, la doctora Montse Pérez, perquè fos ella mateixa qui plantegés el repte al nostre alumnat.

Vam creure que podia ser molt motivadora la implicació i el testimoni d'un professional que no fos un professor del centre. I així va ser. Montse Pérez va explicar la situació de la lepra al sud de l'Índia, la feina que realitza JAL i la proposta de col·laborar amb la cursa solidària. Ens va deixar ben clar que cada centre educatiu, cada grup d'alumnes, decideix i defineix en detall el tipus de carrera, els nois i noies de seguida van voler crear el seu propi projecte.

Com es tracta d'una campanya de donació de fons d'una ONG, no tot es pot inventar. Alguns elements estaven ja predefinits (per exemple, s'havia de buscar patrocinadors; es tractava d'una carrera, no d'una obra de teatre; el nom de la cursa estava predeterminat...). Però la resta va sorgir de la motivació i l'organització dels joves.

Es van organitzar en sis comissions que havien de definir en detall aspectes diferents: esportiu, financer, imatge, difusió interna, difusió externa, relacions amb l'Ajuntament. Cada comissió tenia un responsable i els 6 responsables es van reunir periòdicament a l'hora del pati. A més, entre ells nomenaven a un delegat-coordinador que era qui responia davant JAL en nom de tot el grup.

Els professors vam proposar també firmar un compromís individual, atenent a la responsabilitat que tots teníem amb JAL, amb el barri i amb l'Ajuntament. La proposta va ser acceptada i els professors també vam signar.

A més de la seva participació en la definició del servei (la cursa), els nois i noies van decidir individualment què podien i volien aprendre amb aquest projecte, es van autoavaluar i van avaluar als seus companys en finalitzar-lo.

8. Treball en xarxa

En aquest projecte treballem en xarxa amb 4 entitats / institucions:

JAL

És l'entitat impulsora de la cursa. Ens va proporcionar informació sobre la lepra, sobre Pondicherry i sobre la situació de vulnerabilitat dels nens i nenes acollits per JAL, així com dorsals i diplomes. Vam dur a terme 2 contactes amb JAL: un al setembre, en el moment d'inscriure'ns com a centre educatiu a la cursa i un altre al novembre, un cop acabada la cursa.

La persona responsable del contacte amb JAL va ser la professora de Ciències Socials.

Ajuntament (Regidoria d'Esports, Guàrdia Urbana)

Al setembre vam contactar amb la Regidoria d'Esports i la Guàrdia Urbana, ja que la cursa la volíem celebrar al carrer i s'havien de prendre les mesures de seguretat necessàries. També vam convidar al Regidor d'Esports a l'acte de celebració de la cursa.

La persona responsable de contactar amb la Regidoria va ser la Directora de l'Escola, juntament amb el professor d'Educació Física.

Unió de comerciants, comerços i entitat bancària

Vam implicar a aquests sectors per donar la màxima difusió a la cursa a través de cartells elaborats pels alumnes; aconseguir el nombre més gran possible de finançadors i aconseguir també el seu suport directe, pel que fa a patrocini econòmic directe i també en espècies (begudes, fruita, barretes energètiques).

La persona responsable d'establir aquests contactes va ser el professor d'Educació Física.

9. Calendari

Aquest va ser el calendari que vam seguir desde juny-juliol 2015 fins al juny de 2016:

juny-juliol	Preparació del professorat: El professorat de les 4 matèries implicades va estudiar els projectes de JAL i va començar a pensar com i quan aplicar el projecte durant el curs següent.
setembre-octubre	Continua la preparació del professorat: Inscripció del centre a la cursa "Córrer amb JAL" Van arribar i es van analitzar els materials didàctics de la cursa. Es va contactar amb JAL i amb un altre centre educatiu que ja havia dut a terme l'activitat, per aprofitar la seva experiència. Es va acordar amb els educadors de Pondicherry l'enviament de vídeos i explicacions sobre el Kabbadi, que havien de ser elaborats pels mateixos nens i nenes. Es va sondejar l'entorn per garantir una bona resposta: AMPA, famílies, comerços, entitat bancària. Primer acord amb la Guàrdia Urbana. Preparació de la motivació i de les activitats a fer amb els nens i nenes. Vam pensar com avaluaríem i celebrariem el projecte.
novembre	Preparació amb el grup: Presentació del projecte: conjuntament la professora de Ciències Socials i el professor d'Educació Física, amb la col·laboració de Montse Pérez, presidenta de JAL. Desenvolupament de les activitats d'aprenentatge en les assignatures de Ciències Socials, Educació Física, Educació per a la Ciutadania, Matemàtiques (detallades a l'apartat anterior). Desenvolupament de les activitats de preparació del servei (organització de la carrera) a l'assignatura d'Educació Física (detallades a l'apartat anterior).
20 novembre i setmana següent	Realització del servei amb el grup: Dia de la cursa "Córrer amb JAL", i celebració del Dia dels Drets de la Infància el 20 de novembre. Donació dels diners aconseguits a l'organització JAL.
Novembre-desembre	Avaluació del projecte amb el grup: Desarrollo de las actividades de evaluación en las asignaturas de Ciencias Sociales y Educación física (detalladas al apartado anterior). Desenvolupament de les activitats d'avaluació en les assignatures de Ciències Socials i Educació Física (detallades a l'apartat anterior). Contacte amb JAL per avaluar el projecte.
Final de trimestre	Celebració interna del projecte. En el marc de la Festa de Nadal. Com a activitat central, els alumnes de 3r d'ESO ensenyen a jugar el Kabbadi a la resta de companys d'altres nivells.
Final de curs	Celebració amb altres centres educatius i entitats. En el marc de la Festa Col·lectiva dels projectes ApS de la ciutat.

10. Activitats d'aprenentatge i reflexió

Activitats d'aprenentatge vinculades al servei

Motivació

La motivació dels nois i noies es va treballar inicialment a la classe de Ciències Socials. Una vegada plantejat el projecte de la cursa, va ser a la classe d'Educació Física on els nois i noies la van organitzar i es van preparar per dur-la a terme.

A la classe de Ciències Socials

Es va treballar sobre els materials i la proposta didàctica de JAL:

- Visita de la doctora Montse Pérez i visionat reflexiu del vídeo "La casa de la felicitat", de JAL. Després de veure el vídeo, es van aclarir els conceptes i es va debatre sobre el concepte de cooperació al desenvolupament.
- Ubicació de Pondicherry i la regió de Tamil Nadú en el mapa del món i d'Àsia, i investigació de les seves característiques geogràfiques, socials, econòmiques i culturals.
- Investigació, elaboració d'un PWP per parelles i debat sobre l'origen, causes i conseqüències de la lepra, per arribar al concepte de malalties derivades de la pobresa.
- Una vegada decidida l'organització de la cursa, els nois i noies van elaborar un llistat dels aprenentatges que podien aconseguir amb aquest projecte.

A la classe d'Educació Física

- Activitat **Kabbadi**: aprendre a jugar a aquest esport popular de captura, molt practicat en tot el sud de l'Àsia, a partir dels vídeos i explicacions que ens enviaven els nens i nenes de Pondicherry. Vam filmar i reenviar el vídeo a Pondicherry perquè valoressin la nostra habilitat.
- Coneixement i pràctica de les activitats esportives que practiquen els nens i nenes de Pondicherry en la celebració de les seves Olimpíades anuals.
- Definició i elecció de la modalitat de la cursa.
- Elaborar les normes de la cursa i les mesures de seguretat i prevenció d'accidents que s'havien de respectar.
- Entrenament: concepte i pràctica prèvia a l'activitat física.

A la classe d'Educació per a la Ciutadania

- Dibuixar un arbre de problemes per expressar gràficament les causes i conseqüències de la marginació derivada de la lepra.
- Estudiar l'Objectiu del Mil·leni núm.4: "Reducir la mortalitat Infantil" i el seu nivell d'assoliment.
- Investigar a la web de JAL la naturalesa d'aquesta organització, finalitats i història, així com les altres organitzacions amb les que treballa a l'Índia.

A la classe de Matemàtiques

- Treball de comparació estadística entre dades demogràfiques, socioeconòmiques i culturals de Pondicherry i dades similars al nostre territori.
- Elaboració de gràfics per a un mural que expressi aquesta comparació i exposició a l'entrada de l'institut.
- Utilitzant el full de càlcul, fer una hipòtesi de km de la cursa, número de participants i aportació de finançadors a partir de la consulta a altres instituts que ja han realitzat la mateixa activitat.
- Inventar problemes de matemàtiques sobre la situació social a Pondicherry dirigits a motivar a 1r i 2n d'ESO, com activitat prèvia a la cursa.

11. Activitats de servei i impacte en l'entorn

Les activitats de servei es van dur a terme en hores de Ciències Socials i / o d'Educació Física i van consistir en:

- Elecció del dia de la cursa, objectius de recaptació i participació a aconseguir, planificació, repartiment de la feina prèvia i de la feina a fer el mateix dia, i elaboració d'un calendari de treball.
- Elecció d'una comissió tècnica coordinadora per fer el seguiment dels preparatius, el contacte amb JAL i amb els mitjans de comunicació per assegurar la difusió.
- Difusió de la cursa entre tots els cursos de secundària de l'institut i les seves famílies: preparació dels missatges, elaboració de cartells, cartes a les famílies, videoclip per penjar al web de l'institut...
- Plantejament i desenvolupament d'accions per aconseguir finançadors: elaboració d'un llistat d'idees, reunions amb l'associació de pares i mares, entrevistes amb els comerços del barri, entrevistes amb l'entitat bancària.
- Carta i entrevista amb la Regidoria d'Esports de la ciutat per aconseguir el vistiplau de l'Ajuntament i la col·laboració de la Guàrdia Urbana.
- Accions per aconseguir difusió als mitjans: elaboració de cartells publicitaris, carta i entrevista a la ràdio, premsa i televisió local amb la finalitat d'aconseguir difusió de la cursa.
- Elaboració d'un vídeo resum de la cursa per fer difusió.

12. Celebració i difusió

Celebració interna al nostre institut:

Va haver-hi dos moments de celebració:

El mateix dia de la cursa va ser un dia festiu per si mateix, ja que de seguida vam difondre els resultats de participació i recollida de fons aconseguits entre tots. Per a l'acte de tancament de la cursa es va aconseguir la participació del Regidor d'Esports de la ciutat i d'un reconegut esportista paralímpic de la ciutat.

A la Festa de Nadal del centre es va destinar un espai específic per reconèixer i celebrar els resultats de la cursa en termes de valoració general del projecte, ja que durant els mesos de novembre i desembre es va fer l'avaluació a les classes de Ciències Socials i Educació Física. A més, es va organitzar un campionat de Kabbadi, en què els nois o noies de 3r d'ESO van ensenyar el joc a la resta de companys.

Celebració amb tota la ciutat:

Els nois i noies van participar en la celebració dels projectes d'aprenentatge-servei de final de curs de la nostra ciutat. Van preparar una exposició oral acompanyada del vídeo que havien elaborat.

13. Difusió del projecte

Vam intentar aconseguir la màxima difusió amb l'objectiu d'aconseguir el nombre més gran possible de patrocinadors. Per fer-ho, vam implicar els mitjans locals: premsa, ràdio, televisió, i vam intentar també estendre la captació de patrocinadors més enllà de les famílies: comerços, Caixes i veïns del barri. Els nois i noies van elaborar cartells per difondre'ls als comerços. Finalment vam aconseguir:

- L'agència bancària de la zona va finançar els cartells elaborats pels alumnes, així com les pancartes de sortida i arribada.
- 43 comerços del barri van penjar els nostres cartells les dues setmanes prèvies a la cursa.
- Un reportatge a la Televisió Local de L'H Digital. Una notícia al Diari Comarcal.

14. Recursos necessaris i pressupost

El projecte es va poder autofinançar. Vam procurar que els costos directes de l'activitat fossin assumits per JAL, el nostre Institut Jane Goodall, l'Ajuntament de la ciutat i els patrocinadors que vam aconseguir (entitat bancària, botigues del barri) per als aspectes relacionats amb la infraestructura de la cursa.

Els recursos específics per al projecte van ser:

Recursos		Financiació
Materials de l'activitat	Materials informatius per al professorat	JAL
	Dorsals, diplomes i carnets de l'alumnat	
	Cartells per anunciar la cursa	
Senyalització del carrer:	Tanques, cinta, megafonia, tarimes	Ajuntament
	Cartell sortida/arribada	Patrocinadors
Material celebracions:	Menjar: begudes, fruita, xocolatines energètiques	Patrocinadors
	Estovalles, tovallons, gots de paper...	Institut Jane Goodall
Altres despeses:	Desplaçaments professorat i coordinador	Institut Jane Goodall
	Imprevistos	
	Vídeo resum de la cursa	

15. Avaluació del projecte

Estem molt satisfets dels resultats aconseguits, especialment per ser la primera vegada que realitzàvem aquest projecte.

En la seva dimensió pedagògica, els docents de les quatre assignatures implicades hem percebut una millora considerable tant pel que fa al rendiment efectiu dels nois i noies (pel que fa a coneixements adquirits, habilitats...) així com en la seva motivació i compromís amb els aprenentatges.

Com a exemple de participació activa i compromís personal en el propi procés d'aprenentatge, els nois i noies van analitzar prèviament què volien aprendre i, al final del projecte, també van reflexionar sobre què havien après i què els hi faltava per aprendre.

En la seva dimensió de servei, la cursa va ser un èxit, ja que hi va participar pràcticament el 90 % de l'alumnat (havíem previst el 70%). A més, la recaptació va superar el que teníem previst, ja que vam arribar als 900 euros, però vam tenir la sensació que podríem haver plantejat un objectiu més ambiciós, ja que la majoria dels nois i noies es van centrar en les seves pròpies famílies així com en els patrocinadors.

Tot i que havíem previst que els estudiants contactassin amb la Unió de Comerciants, els comerços del barri i l'entitat bancària, finalment aquestes accions les vam dur a terme només els professors responsables del projecte.

No obstant això, també en aquest aspecte els nois i noies van analitzar els resultats, van identificar les causes, i van elaborar una llista de les coses que s'hauria de millorar per la pròxima edició de la cursa.

A més dels mateixos estudiants, JAL ens va enviar la seva avaluació, que va ser molt elogiosa, i es va comentar a les classes.

Ens va faltar, tot i així, compartir l'avaluació del projecte amb la resta d'actors: en particular amb l'Ajuntament i la Unió de Comerciants, perquè en ambdues institucions vam veure interès pel projecte i ganes de continuar impulsant-lo.

Balanç global:

El més positiu / Aspectes a mantenir	El que hem de millorar
L'entusiasme i motivació dels alumnes. La millora visible de la convivència i el clima positiu a les aules. La millora en el nivell de coneixements i habilitats (tant pel que fa a Educació Física com en les Ciències Socials). La implicació de les famílies. Els fons econòmics recollits (tot i que encara poden millorar). La ubicació del projecte en les assignatures d'Educació Física y Ciències Socials. L'aprenentatge del Kabaddi, molt motivador. La bona disposició de l'Ajuntament i la Unió de Comerciants.	La cerca de patrocinadors diferents de les famílies dels alumnes. La informació dels docents sobre la lepra i la situació del Sud de l'Índia. Alguns aspectes organitzatius de la cursa, que no van funcionar del tot bé, com la megafonia. La implicació de la resta d'actors en l'avaluació del projecte.

En resum, **un bon projecte que volem consolidar i millorar** en els pròxims anys, convertint-lo en una activitat emblemàtica pels alumnes de 3r d'ESO.